

การประชุมระดมความคิดเห็น

แนวคิดและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในระยะ

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554)

วันพุธที่ 15 กุมภาพันธ์ 2549 เวลา 14.00 น. ณ ห้องประชุมเลข สนิทวงศ์ สศช.

ผู้เข้าร่วมประชุม :

1. อดีตผู้บริหาร สศช.

(1)	นายวิรัตน์	วัฒนศิริธรรม
(2)	นายปิติพงษ์	พึงบุญ ณ อรุณยา
(3)	นายอนุภาพ	สุนอนันต์
(4)	นายไพโรจน์	สุจินดา
(5)	นายพายัพ	พยอมยนต์
(6)	นายภิรมย์ศักดิ์	ลาภาโรจน์กิจ
(7)	นายณรงค์	นิตยาพร
(8)	นายโกมล	ชอบชื่นชม
(9)	นายบุญยงค์	เวชมณีศรี
(10)	นายกิตติ	อิทธิวิทย์
(11)	นายวิทิต	รัชชตาตะนันท์

2. ผู้บริหาร สศช.

(1)	นายอำพน	กิตติอำพน	เลขาธิการฯ
(2)	นายสมเจตน์	เตรคุพ	รองเลขาธิการฯ
(3)	นายสันติ	บางอ้อ	รองเลขาธิการฯ
(4)	นายกิตติศักดิ์	สินธุวิช	รองเลขาธิการฯ
(5)	นายอาคม	เต็มพิทยาไพสิฐ	รองเลขาธิการฯ
(6)	นายอุทิศ	ชาวเธียร	รองเลขาธิการฯ
(7)	นางจุฑามาศ	บาระมีชัย	ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผนงาน
(8)	นายปณิธาน	ยามวิจิ	ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผนงาน
(9)	นางเพ็ญจา	อ่อนชิต	ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผนงาน
(10)	นางสุวรรณี	คำมั่น	รักษาการที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผนงาน

(11) นายเชื่อง	ชาติอริยะกุล	รักษาการที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผนงาน
(12) นางวนิดา	มหากิจ	ผู้อำนวยการสำนักบัญชีประชาชาติ
(13) นางนิตยา	กมลวาทนิตศา	ผู้อำนวยการสำนักประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนา
(14) นายสุรพันธ์	จุ่นพิจารณา	ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมภาคเหนือ
(15) นางสาวสุมาลี	เดชาอนุรักษ์นุกูล	ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมภาคกลาง
(16) นายชาญวิทย์	อมตะมาตุชาติ	ผู้อำนวยการสำนักวิเคราะห์โครงการลงทุนภาครัฐ
(17) นายประพันธ์	มุกสิกพันธ์	รักษาการผู้อำนวยการสำนักพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมภาคใต้
(18) นางสาวภาวณี	วัฒนา	รักษาการผู้อำนวยการสำนักพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิต
(19) นางปัทมา	เชียรวิศิษฐ์สกุล	รักษาการผู้อำนวยการสำนักเศรษฐกิจมหภาค
(20) นางชุตินาฏ	วงศ์สุบรรณ	รักษาการผู้อำนวยการสำนักพัฒนาพื้นที่

3. เจ้าหน้าที่ สศช. 40 คน

เริ่มประชุมเวลา : 14.00 น.

สศช. ได้กล่าวต้อนรับและขอบคุณอดีตผู้บริหาร สศช. ที่ได้กรุณาสละเวลามาให้ความเห็นเกี่ยวกับแนวคิดและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ในวันนี้ พร้อมทั้งได้สรุปขั้นตอน กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 รวมถึงกรอบแนวคิด และทิศทางของแผนเสนอต่อที่ประชุม จากนั้น รศช.อาคมฯ รศช.กิตติศักดิ์ และ รศช.สันติฯ ได้นำเสนอกรอบความคิดและแนวทางในการพัฒนาทุนทางเศรษฐกิจ ทุนทางสังคม และทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามลำดับ

ที่ประชุมได้ร่วมแลกเปลี่ยนและให้ความเห็นอย่างกว้างขวาง สรุปสาระสำคัญในภาพรวมและแนวทางการพัฒนาของแต่ละทุน ได้ดังนี้

2.1 ความเห็นในภาพรวม

(1) ที่ประชุมเห็นร่วมกันว่า แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ควรเป็นแผนระยะยาว (Long-term Strategy) ที่มีการกำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาอย่างน้อย 20 ปี และเน้นที่โครงสร้างหลักที่เป็นพื้นฐานของประเทศ เพื่อให้รัฐบาลได้เตรียมตัวรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต ส่วนเรื่องในระยะสั้นนั้น ควรให้เป็นไปตาม Current Business Cycle และเป็นหน้าที่ของรัฐบาล โดยจัดทำแผนพัฒนาฯ ทุกๆ 5 ปีให้สอดคล้องกับแนวทางในระยะยาว ซึ่งแผนระยะ 5 ปี จะเป็นแผนชี้้นำในการกำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและด้านสังคม ที่จะต้องมีการประสานสอดคล้องซึ่งกันและกัน อีกทั้งต้องมีการกำหนดแผนระดับรองในด้านอื่นๆ สนับสนุนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 และกำหนดกลไกเพื่อผลักดันแผนไปสู่การปฏิบัติได้อย่างแท้จริง

(2) แผนฯ 10 ควรต้องให้ความสำคัญกับปัญหาระยะยาวของประเทศ ได้แก่

- ในอนาคต 10 ปีข้างหน้า **สังคมไทยจะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างประชากรขนาดใหญ่ และจะประสบปัญหาการขาดแคลนแรงงานทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ** ในขณะที่ประชากรจะเข้าสู่วัยสูงอายุมากขึ้น ซึ่งจำเป็นจะต้องปรับนโยบายการวางแผนประชากร โดยเฉพาะอัตราการเกิดที่ค่อนข้างต่ำในเวลานี้ ในขณะที่หลายประเทศได้มีการปรับนโยบายไปแล้ว โดยส่งเสริมให้มีบุตรมากขึ้น เช่น จีน สิงคโปร์ เป็นต้น

- **ประเทศไทยจะก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุในอนาคตอันใกล้** ดังนั้น ในแผนฯ 10 จึงจำเป็นจะต้องระบุยุทธศาสตร์ผู้สูงอายุที่ชัดเจน เช่น แผนงานประกันสังคมและหลักประกันสุขภาพ ซึ่งในหลายประเทศจะมีแผนงานเตรียมคนเมื่อเกษียณอายุ โดยส่งเสริมอาชีพรอง (Second Career)

- **คุณภาพแรงงานของไทยค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับหลายประเทศ** โดยเฉพาะแรงงานที่มีทักษะและนักบริหารระดับกลาง (Middle Management) ซึ่งนอกจากจะขาดแคลนในระดับอาชีวะแล้ว ยังขาดคุณภาพ จึงควรเน้นแผนงานผลิตกำลังคนในระดับอุดมศึกษาและอาชีวะให้สอดคล้องกับความต้องการแรงงานในภาคการผลิต โดยจะต้องระบุสาขาวิชาที่ชัดเจนในระยะ 10 ปีข้างหน้า ตัวอย่างที่ควรศึกษา คือ เยอรมัน เวียดนาม เป็นต้น

- การวิเคราะห์เกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐานที่ระบุว่า มีการใช้ประโยชน์ต่ำกว่าที่ควรจะเป็น (Underutilized) นั้น อาจจะคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ซึ่งปัจจุบันนี้เกิดภาวะขาดแคลนแล้ว อันเป็นผลจากการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจ ดังนั้น **จึงจำเป็นจะต้องมีการลงทุนใหม่สำหรับยุคต่อไป (Infrastructure for Next Generation) โดยเฉพาะการลงทุนในสาขาพลังงานน้ำ** ซึ่งในสาขาพลังงานนั้น ไทยมีอัตราการใช้พลังงานต่อ GDP สูงมาก ประมาณหนึ่งในสามของญี่ปุ่น ควรจะดูการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้เกิดประหยัด และประสิทธิภาพในการใช้พลังงาน

(3) กรอบแนวคิดของแผนฯ 10 ยึด 3 แนวคิดหลัก คือ **คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการพัฒนาที่ยั่งยืน** ซึ่งจำเป็นต้องสร้างความชัดเจนของการนำไปประยุกต์ใช้และสร้างความเชื่อมโยงระดับแนวทางและยุทธศาสตร์การพัฒนา อย่างไรก็ตาม แนวทางการเสริมสร้างทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ สศช. เสนอไว้ในเอกสารสามารถเชื่อมโยงกรอบแนวคิดทั้ง 3 เรื่อง กับแนวทางได้อย่างเป็นองค์รวมและมีความชัดเจนดีแล้ว ดังนั้น แนวทางการเสริมสร้างทุนทางเศรษฐกิจและทุนทางสังคมควรต้องปรับให้เห็นความเชื่อมโยงมากขึ้น

(4) การให้ความสำคัญกับทุนทั้ง 3 ทุนในแผนฯ 10 เป็นทิศทางที่เหมาะสมแล้ว แต่ควรต้องบูรณาการทุนทั้ง 3 เข้าด้วยกัน โดยให้ทุนทางสังคมเป็นหลักในการพัฒนาและสนับสนุนทุนทางเศรษฐกิจ และทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งต้องสามารถวิเคราะห์ว่ามีส่วนใดบ้างที่ต้องพัฒนาและปรับปรุง เพื่อสามารถนำไปสู่สังคมที่มีภูมิคุ้มกันเพียงพอ และเป็นสังคมอยู่ดีมีสุข ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมาตรฐานวัฒนธรรมไทย

(5) สศช. ได้ปรับแนวทางการจัดทำแผนจาก Development Planning ไปสู่ Strategic Planning ซึ่งการคาดการณ์ต่าง ๆ ในอนาคตภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงอาจกระทำได้อย่าง แต่เรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญที่จะละเลยไม่ได้ ควรมีส่วนของการคาดการณ์/พยากรณ์สภาวะเศรษฐกิจในอนาคตไว้ด้วย

(6) ควรเพิ่มเติมข้อมูลการประเมินผลการพัฒนาที่ผ่านมาให้ชัดเจน โดยเพิ่มเติมภาพรวมของความเหลื่อมล้ำในสังคมในด้านต่าง ๆ อาทิ ความยากจน การกระจายรายได้ ปัญหาอาชญากรรม เป็นต้น พร้อมทั้งระบุสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหานั้น ๆ ให้ชัดเจน และควรกำหนด Benchmark เพื่อใช้วัดความสำเร็จของแผนพัฒนาฯ เปรียบเทียบกับเป้าหมายที่ต้องการบรรลุ

(7) แผนฯ 10 ไม่ได้กล่าวถึง “การพัฒนาการเมือง” ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ และมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับการพัฒนาด้านอื่น ๆ เป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้น ควรเพิ่มเติมประเด็น “ด้านการเมือง” ซึ่งเป็นเรื่องที่ทุกฝ่ายกำลังให้ความสนใจไว้ด้วย โดยเพิ่มเติมในเรื่อง “สังคมประชาธิปไตย” ไว้เป็นส่วนหนึ่งในทูลทางสังคม

(8) ควรให้ความสำคัญกับการเมืองระดับท้องถิ่น ซึ่งมีความใกล้ชิดกับประชาชนในระดับรากหญ้า และส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีบทบาท มีส่วนร่วมมากขึ้น ถ้าแผนไม่ลงไปสู่องค์กรเหล่านี้ สศช. ก็จะขาดแนวร่วมในการพัฒนาระดับท้องถิ่น ซึ่งปัจจุบันท้องถิ่นมีงบประมาณเป็นจำนวนมากที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาได้

(9) สศช. ได้ให้ความสำคัญกับการเสริมสร้าง “ธรรมาภิบาล” ให้เกิดขึ้นในทุกภาคส่วนอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่แผนฯ 8 จนถึงแผนฯ 9 ดังนั้น แผนฯ 10 ควรเพิ่มเติมเรื่องธรรมาภิบาล ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการเสริมสร้างทุนทั้ง 3 ด้าน ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และโปร่งใส

(10) สศช. ต้องสร้างความเข้าใจกับภาคีการพัฒนาในเรื่องแนวคิดและความหมายของคำต่างๆ ที่ใช้ในแผนฯ 10 รวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างแผนพัฒนาฯ กับแผนอื่น ๆ ดังนี้

- “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มีการพูดถึงและมีความหมายที่ชัดเจนเขียนไว้ในแผนฯ 9 อีกทั้งจะเป็นแนวปฏิบัติต่อเนื่องในช่วงแผนฯ 10 ดังนั้น ควรสร้างความเข้าใจร่วมกันในเรื่อง “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” รวมทั้งควรกำหนดเป้าหมายให้ชัดเจนว่าในช่วง 5 ปี ของแผนฯ 10 เราคาดหวังอะไร

- ปัจจุบันเราพูดถึง Dual Track Economy และทิศทางของแผนฯ 10 กำหนดว่าจะมุ่งสู่ Green Economy ต้องมีความชัดเจนว่า สองเรื่องนี้สัมพันธ์กันอย่างไร

- ภาครัฐมีเครื่องมือใหม่ ๆ เพื่อผลักดันการพัฒนา ได้แก่ แผนการบริหารราชการแผ่นดินและแผนปฏิบัติการราชการ 4 ปี ดังนั้น แผนฯ 10 ควรสร้างความเชื่อมโยงกับแผนต่าง ๆ เหล่านี้ เนื่องจากยังมีคนเป็นจำนวนมากที่ยังมีความสับสน ไม่เห็นความเชื่อมโยง
- ควรสร้างความเข้าใจระหว่างคำว่า “ทุน” และ “สถานการณ์” ซึ่งมีการใช้สลับกันในเอกสาร ว่ามีความหมายที่เหมือนกันหรือแตกต่างกันอย่างไร และควรให้ความหมายคำว่า “ทุนทางสังคม” ที่ชัดเจน เพื่อสร้างความเข้าใจกับบุคคลภายนอก เป็นต้น

2.2 แนวทางการเสริมสร้างทุนทางเศรษฐกิจ

- (1) การมองเศรษฐกิจมหภาค ตามแนวทางของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ควรพิจารณาถึงในเรื่องการลดการบริโภค การพึ่งตนเอง การลงทุนอย่างพอประมาณ การรักษาวินัยทางการคลัง การประมาณการที่ไม่เกินความเป็นจริง และการส่งเสริมให้เกิดธรรมาภิบาล ซึ่งเป็นส่วนที่ไม่ได้มีการพูดถึงไว้ในแผนฯ
- (2) ทุนทางเศรษฐกิจควรต้องระบุถึง Source of Growth GDP Productivity และ Position ของประเทศ ซึ่งจะเป็นส่วนที่เชื่อมโยงไปถึงขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ
- (3) โดยที่ระบบเศรษฐกิจของประเทศเป็นระบบเปิดมากขึ้น จึงควรต้องมีการเตรียมตัว การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อรองรับการเปิดประเทศ และการเตรียมพร้อมในเรื่อง Basel II
- (4) การพัฒนาในด้านโครงสร้างพื้นฐานควรให้ความสำคัญกับการลงทุนใหม่สำหรับยุคต่อไป (Infrastructure for Next Generation) โดยเฉพาะการลงทุนในสาขาพลังงานและน้ำ รวมทั้งการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่เป็น Third Wave คือ IT พร้อมกับการพัฒนาบุคลากรให้สามารถเข้าใจและใช้ประโยชน์จาก IT ได้

2.3 แนวทางการเสริมสร้างทุนทางสังคม

- (1) การเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ในแผนฯ 10 ซึ่งได้เน้นไปที่เด็กและเยาวชนนั้น ควรเพิ่มเติมเรื่องของ “คุณธรรม จริยธรรมทางการเมือง” ให้เป็นส่วนหนึ่งของการเสริมสร้างทุนทางสังคมด้วย
- (2) ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งได้ฝากความหวังไว้กับโรงเรียน วัด และครอบครัว แต่ขณะนี้สถาบันเหล่านี้กำลังมีปัญหา และต้องการการพัฒนาเช่นกัน ดังนั้น ต้องเร่งพัฒนาการศึกษาและศาสนาควบคู่กันไปด้วย และควรเพิ่มเติมในเรื่อง “การศึกษาของสงฆ์”

(3) แผนฯ 10 ได้เน้นในเรื่อง “เอกลักษณ์ไทย” ไว้บ้าง แต่ยังไม่ครอบคลุม ควรเพิ่มเติมปทัสถานของสังคมไทยที่มีการประนีประนอม รักสันติ และหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้า นอกจากนี้ ควรต้องให้ความสำคัญกับเรื่อง จิตใจ ความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์ และความขยันหมั่นเพียรในการเสริมสร้างทุนทางสังคมด้วย

2.4 แนวทางการเสริมสร้างทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(1) ทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในเอกสารแนวคิดและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในระยะแผนฯ 10 เป็นตัวอย่างที่ดีของการวิเคราะห์ความเชื่อมโยงกับแนวคิดหลักในเรื่อง คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมทั้งได้มีการวิเคราะห์ผลกระทบจาก 5 บริบทการเปลี่ยนแปลงไว้ครบถ้วนทั้งเชิงบวกและลบ

(2) ในส่วนของทางเลือกในการพัฒนา ได้กำหนดไว้ 3 แนวทาง แต่ สศช.เลือกแนวทางที่จะมุ่งสู่ “Green Society” และเลือกแนวทางสมประโยชน์ (win-win) ดังนั้น จึงต้องสร้างความเข้าใจให้ชัดเจนว่า win-win ไม่ใช่เรื่องของทรัพยากรเพียงอย่างเดียว เนื่องจากอาจมีผู้ที่ไม่ได้อ่านรายละเอียดครบแนวคิดทั้ง 3 แนวทาง ทำให้เข้าใจผิดได้

<รายละเอียดความเห็นเกี่ยวกับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ของอดีตผู้บริหาร สศช. ตามเอกสารแนบ>

ลศช. ได้กล่าวขอบคุณอดีตผู้บริหารอีกครั้งหนึ่ง พร้อมทั้งเรียนต่อที่ประชุมว่าจะนำความเห็นและข้อเสนอแนะที่ได้รับจากการประชุมในครั้งนี้ ไปพิจารณาประกอบการปรับปรุงแนวคิดและยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ต่อไป

ปิดประชุมเวลา : 16.45 น.

(นางนิตยา กมลวัตนนิตา)

ผู้อำนวยการสำนักประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนา

ผู้จัดบันทึกการประชุม